

บทที่ 1

ความสำคัญของการบัญชี

การบัญชีเป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างหนึ่งในการประกอบธุรกิจ เป็นสิ่งที่ใช้ในการสื่อสารทางธุรกิจด้านตัวเลขเพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลที่สนใจสามารถเข้าใจในสถานการณ์ของธุรกิจที่สนใจไม่ว่าจะเป็นด้านการลงทุน การวางแผน การควบคุมหรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน ข้อมูลทางการบัญชี เป็นข้อมูลที่มีบทบาทต่อการตัดสินใจทางธุรกิจเป็นอย่างมากและการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลทาง การบัญชีที่ถูกต้องก็หมายถึงข้อมูลนั้นได้ผ่านการจัดทำอย่างถูกต้อง ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด และต้องจัดทำตามมาตรฐานการบัญชี เพื่อให้ผลงานที่ออกมานั้นเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่งผลทำให้มาตรฐานการบัญชีในปัจจุบันและมาตรฐานของวิชาชีพทางการบัญชี จำเป็นต้องพัฒนาตามสถานะแวดล้อมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงทุกขณะต่างจากอดีตที่ผ่านมา บทบาทของวิชาชีพการบัญชีในปัจจุบันในประเทศไทยก็ได้พัฒนาให้สามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานการบัญชีของประเทศอื่น ๆ

ความหมายของการบัญชี

การบัญชีมีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ กันไป สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ปัจจุบันคือสภาวิชาชีพบัญชี ได้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

“การบัญชีคือ ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนกและทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานชิ้นสุดท้ายของการบัญชีคือ การให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้สนใจในกิจกรรมของกิจการ”

สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศสหรัฐอเมริกา (American Institute of Certified Public Accountant หรือ AICPA) ได้ให้คำนิยามไว้ดังนี้ :

“การบัญชีคือ ศิลปะของการจัดบันทึก การจำแนก การสรุปผล และการจัดทำรายงานทางการเงินโดยใช้หน่วยเงินตรา รวมถึงการแปลความหมายของรายงานเกี่ยวกับการเงินดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง”

สรุปความหมายคือ “การบัญชีคือการบันทึกข้อมูลที่เกิดขึ้นในรูปของหน่วยเงินตราโดยการจัดจำแนกรายการที่เกิดขึ้น สรุปผลของข้อมูลในรูปของงบการเงิน และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูล” ซึ่งสามารถสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. การจดบันทึกข้อมูล จัดทำในรูปของหน่วยเงินตรา การจดบันทึกสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การทำด้วยมือ การใช้เครื่องจักรลงบัญชี หรือการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยการบันทึกข้อมูลจะต้องจัดทำอย่างเป็นระบบ เรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมีหลักฐานประกอบการจดบันทึก
2. การจำแนกข้อมูล เป็นการจัดประเภทข้อมูลให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันในทางบัญชี
3. การสรุปผล จากการจำแนกหมวดหมู่ในทางการบัญชี เมื่อระยะเวลาผ่านไปช่วงหนึ่ง จะต้องทำการสรุปผลของข้อมูล โดยการจัดทำรายงานทางการเงินที่เป็นงบการเงิน ซึ่งผลของการดำเนินงานจะทราบได้จาก"งบกำไรขาดทุน" และฐานะทางการเงินของกิจการจะทราบได้จาก"งบแสดงฐานะการเงิน"
4. การวิเคราะห์และการแปลความหมายของข้อมูล ข้อมูลที่สรุปผลในรูปของงบการเงิน ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือสนใจสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อประกอบการตัดสินใจในกรณีต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน เพื่อประกอบการพิจารณาให้สินเชื่อ วิเคราะห์แนวโน้มเพื่อศึกษาสภาพของธุรกิจเพื่อการลงทุน เป็นต้น

วิวัฒนาการทางการบัญชี

การบันทึกข้อมูลทางการบัญชีเกิดขึ้นมาไม่น้อยกว่า 5 พันปี ตั้งแต่สมัยอียิปต์เป็นการบันทึกเกี่ยวกับทรัพย์สินวัดในท้องพระคลัง และในสมัยโรมัน มีการบันทึกบัญชี 2 ด้าน เหมือนกับหลักการบัญชีคู่ที่ใช้ในปัจจุบัน จนกระทั่งนำมาใช้แพร่หลายในยุโรปสมัยกลาง และระบบบัญชีคู่ก็เริ่มเกิดขึ้นในประเทศอิตาลีในคริสต์ศตวรรษที่ 15 นักบวชชาวอิตาลี ชื่อ " ลูคา พาซิโอลิ (Luca Pacioli)" ได้การยอมรับให้เป็นบิดาของกรบัญชี ได้ใช้คำศัพท์ว่า เดบิต (Debito) มีความหมายว่า "เป็นหนี้" และ เครดิต (Credito) มีความหมายว่า "ความเชื่อถือ" หรือ ความหมายเดียวกับภาษาอังกฤษ คือ Trust และในคริสต์ศตวรรษที่ 17 และ 18 ได้เริ่มใช้คำศัพท์ทางบัญชี คือ เดบิต และ เครดิต ซึ่งได้ใช้มาจนกระทั่งทุกวันนี้

จากการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ความต้องการให้มีการจดบันทึกเพื่อเตือนความจำ การจัดหมวดหมู่ และการสรุปผลทางการค้าทำให้ต้องการระบบการบันทึกข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นก็คือที่มาของระบบบัญชีในปัจจุบัน

การบัญชีในประเทศไทย ได้เริ่มเกิดขึ้นในสมัยที่ประเทศไทยติดต่อกับประเทศในแถบยุโรป สมัยอยุธยา ตรงกับสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นการนำวิธีการบัญชีมาใช้ในประเทศไทยและในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้มีการเรียนวิธีการบัญชีเกี่ยวกับการรับจ่ายเงิน และสมัยรัชกาลที่ 6 ได้ทรงส่งบุตรข้าราชการที่ผ่านการคัดเลือกไปเรียน

ด้านพาณิชยศาสตร์และการบัญชีที่ประเทศอังกฤษ ทำให้การบัญชีในประเทศไทยช่วงแรกเป็นการบัญชีแบบอังกฤษ และปี พ.ศ. 2481 ได้จัดตั้งคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ 13 ตุลาคม 2491 นักบัญชีภายในประเทศไทยร่วมกันก่อตั้งสมาคมเพื่อดูแลวิชาชีพการบัญชี มีชื่อครั้งแรกว่า “สมาคมนักบัญชีแห่งประเทศไทย” และได้เปลี่ยนชื่อเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2518 เป็น “สมาคมนักบัญชีและผู้สอบรับอนุญาตแห่งประเทศไทย” (The Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand) และได้ดำเนินงานของสมาคม จนกระทั่งคณะสมาชิกสมาคมฯ ได้ลงมติยกเลิกสมาคมฯ เพราะภาครัฐมีนโยบายโอนอำนาจการกำกับดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีให้แก่ภาคเอกชนกำกับดูแลวิชาชีพด้วยตนเอง คือ “สภาวิชาชีพบัญชี” ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป

ความแตกต่างระหว่างนักบัญชีกับผู้บันทึกบัญชี

นักบัญชี (Accountant) (คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ : การบัญชีขึ้นต้น 1 หน้า 1-4) คือ ผู้กำหนดนโยบายทางการบัญชีรวบรวมข้อมูล ออกแบบเอกสาร ควบคุมการวางระบบบัญชีของกิจการ ออกแบบการบันทึกทางการเงินบัญชีทั้งหมด สร้างระบบการควบคุมภายในเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล ออกแบบรายงานทางการเงินบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาจัดทำระบบฐานข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์รวมทั้งการคัดเลือกระบบบัญชีที่นำมาใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อให้ข้อมูลที่ได้ออกมาทันกับความต้องการและมีความถูกต้องมากที่สุด

ผู้บันทึกบัญชี (Bookkeeping) คือผู้ที่จดบันทึกทางการเงินบัญชี ซึ่งประกอบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล และเอกสารเพื่อทำการบันทึกรายการในสมุดบัญชีขึ้นต้น จำแนกและจัดหมวดหมู่รายการในสมุดบัญชีโดยจัดแยกประเภทรายการและสรุปผลการจัดทำเป็นงบการเงิน

จะเห็นได้ว่าขอบข่ายงานของนักบัญชีจะกว้างมากกว่างานของผู้ทำบัญชี และกิจการขนาดเล็ก นักบัญชีและผู้บันทึกบัญชีอาจจะเป็นบุคคลคนเดียวกัน แต่สำหรับกิจการขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ จะต้องแยกงานระหว่างนักบัญชีกับผู้บันทึกบัญชี เพื่อให้สามารถตรวจสอบ ควบคุมและประเมินผลการปฏิบัติงานได้

อาชีพของนักบัญชี

จากลักษณะงานของนักบัญชี สามารถแยกตามลักษณะงาน ได้ดังนี้

1. นักบัญชีสาธารณะ (Public Accountants) คือนักบัญชีที่ประกอบอาชีพส่วนตัว รับจ้างทำงานด้านการบัญชี อาจจะโดยจัดตั้งสำนักงานรับทำงานด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี หรืองานด้านวางระบบบัญชี รวมทั้งงานภาษีอากร

2. นักบัญชีส่วนบุคคล (Private Accountants) คือ นักบัญชีที่รับจ้างทำงานในตำแหน่งงานด้านการบัญชีของธุรกิจ ได้รับผลตอบแทนในรูปเงินเดือนและค่าจ้างจากธุรกิจ โดยอาจจะอยู่ในตำแหน่ง ผู้อำนวยการบัญชี สมุหบัญชี ผู้ตรวจสอบภายใน นักวางระบบบัญชี เป็นต้น

3. นักบัญชีส่วนราชการ (Government Accountants) เป็นนักบัญชีที่ทำงานในหน่วยงานของรัฐบาลมีฐานะเป็นข้าราชการประจำหรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น งานในหน่วยงานของรัฐบาลจะต้องปฏิบัติตามกฎและระเบียบทางการบัญชีของทางราชการ ซึ่งในปัจจุบันการทำบัญชีส่วนราชการก็ได้ปรับเปลี่ยนมาใช้หลักเกณฑ์ตามมาตรฐานการบัญชีเป็นส่วนใหญ่แล้ว อย่างเช่นการใช้เกณฑ์เงินค้ำ (Accrual Basis) นั้นหมายถึงนักบัญชีที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรของรัฐบาลจะต้องศึกษามาตรฐานทางการบัญชีและจะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเช่นกัน

4. ผู้บรรยาย หรืออาจารย์ผู้สอนด้านการบัญชี (คณาจารย์ภาควิชาบัญชีมหาวิทยาลัยราชภัฏ มงคล ,2545 หน้า 1-9) (Accounting Education หรือ Accounting Instructor) หมายถึงอาจารย์ผู้สอน ผู้บรรยาย ผู้ให้การอบรม ผู้ถ่ายทอดความรู้ทางการบัญชี รวมถึงนักวิจัยทางการบัญชี วิเคราะห์ปัญหาข้อโต้แย้งทางการบัญชีและเผยแพร่ความรู้ทางการบัญชีให้แก่บัณฑิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

ประเภทของการบัญชี

จากการที่ข้อมูลของการบัญชีได้มาจากการสะสมข้อมูลรายการค้าต่าง ๆ และนำมาจัดทำงบการเงินและข้อมูลที่ได้รับนำมาใช้ในการตัดสินใจ จึงสามารถจำแนกงานทางการบัญชีได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

การบัญชีการเงิน (Financial Accounting) การบัญชีการเงิน จะมุ่งไปที่การจัดทำรายงานเพื่อเสนอกลุ่มบุคคลภายนอก การวัดมูลค่า การบันทึกรายการและการจัดทำรายงานทางการเงินจะต้องทำภายใต้พื้นฐานของหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป (Generally accepted accounting principles : GAAP) ฝ่ายจัดการคือฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบที่จะจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อเสนอต่อนักลงทุน หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแล และส่วนงานอื่น ๆ ที่สนใจภายนอกกิจการ จากการที่ฝ่ายจัดการเป็นผู้จัดทำรายงานทางการเงินเพื่อเสนอฝ่ายต่าง ๆ นั้นหมายถึง ฝ่ายจัดการจะต้องรับผิดชอบที่จะต้องจัดทำบัญชีการเงินและบัญชีบริหารหรือที่เรียกว่าบัญชีเพื่อการจัดการ

การบัญชีบริหาร (Management Accounting) หรือ การบัญชีเพื่อการจัดการ จะแสดงข้อมูลและรายงานทั้งที่เป็นตัวเงินและที่ไม่ใช่ตัวเงิน เพื่อที่จะช่วยฝ่ายจัดการใช้ในการตัดสินใจเพื่อบรรลุเป้าหมายของกิจการ ฝ่ายจัดการจะใช้ข้อมูลของทางการบัญชีบริหารเพื่อตัดสินใจในทางเลือกที่มีอยู่ การสื่อสารข้อมูล และการปรับปรุงกลยุทธ์ของกิจการ อาทิเช่น การปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์ การผลิตและการตัดสินใจทางการตลาด การตัดสินใจลงทุน การตั้งราคาสินค้า การบัญชีบริหารอาจจะนำ

ข้อมูลที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริงมาใช้ประกอบการตัดสินใจ เช่น ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity cost) การบัญชีบริหารหรือการบัญชีเพื่อการจัดการเป็นวิธีการบัญชีที่จะมุ่งไปที่การจัดทำรายงานเพื่อใช้ภายในกิจการ

ข้อแตกต่างระหว่างการบัญชีการเงินและการบัญชีบริหาร แสดงได้ดังนี้

การบัญชีการเงิน	การบัญชีบริหาร
1. จัดทำขึ้นเพื่อเสนอบุคคลภายนอก	1. จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการตัดสินใจภายในกิจการ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องจัดทำตามมาตรฐานการบัญชี
2. งบการเงินได้รับการจัดทำตามมาตรฐานการบัญชี ที่รับรองโดยทั่วไป	2. ข้อมูลที่เสนอจัดทำตามความต้องการของฝ่ายจัดการ
3. รายงานการบัญชีได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	3. ไม่จำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ประโยชน์จากการจัดทำบัญชี

ข้อมูลจากการบัญชีมีผู้ที่ได้รับประโยชน์หลายฝ่าย มีทั้งบุคคลภายนอกกิจการและบุคคลภายในกิจการ ซึ่งข้อมูลทางการบัญชีที่ได้รับ ก็สามารถแยกได้ตามประเภทของผู้ได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ผู้ลงทุน (Investors) หมายถึงบุคคลภายนอกที่สนใจจะลงทุนในกิจการย่อมต้องใช้งบการเงินเพื่อตัดสินใจว่าควรลงทุนในกิจการหรือไม่โดยการศึกษาจากงบการเงินของกิจการประกอบการตัดสินใจ ในด้านการลงทุน

2. เจ้าหนี้ (Account Payees) หมายถึงผู้ตัดสินใจให้กิจการกู้ยืมหรือก่อหนี้ขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งก่อนที่เจ้าหนี้จะพิจารณาให้สินเชื่อกับกิจการก็จะต้องพิจารณาความสามารถของกิจการในการชำระคืนเงินต้นหรือดอกเบี้ย แหล่งข้อมูลที่เจ้าหนี้ใช้พิจารณาประกอบการตัดสินใจส่วนหนึ่งก็คือข้อมูลทางการบัญชี

3. เจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น (Owner's Equity or Share Holders) ย่อมได้รับประโยชน์จากการจัดทำบัญชีเพราะเจ้าของกิจการย่อมต้องการทราบผลการดำเนินงานของกิจการว่าเกิดผลกำไรหรือขาดทุนมากน้อยเพียงใด และข้อมูลทางการบัญชีที่ได้รับก็สามารถบอกถึงจุดที่กิจการจะต้องพิจารณาแก้ไขอย่างเช่นรายจ่ายที่สูงเกินกว่างบประมาณที่วางไว้อย่างมาก การขาดทุนในสินค้าบางชนิดเป็นต้น

4. หน่วยงานราชการต่าง ๆ (Government Agency) เช่น กรมสรรพากร ต้องการข้อมูลทางการบัญชีเพื่อใช้ในการจัดเก็บภาษีอากรให้กับประเทศ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ต้องการข้อมูลเพื่อกำหนดและควบคุมบุคคลหรือธุรกิจต่างๆ ให้มีการจัดทำบัญชีตามที่กฎหมายกำหนด ตลาดหลักทรัพย์ ต้องการให้กิจการที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์จัดทำบัญชีตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

5. พนักงานภายในกิจการ (Employee) ย่อมมีความสนใจในผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการเพราะความอยู่ได้ของกิจการหมายถึงพนักงานก็มีความมั่นใจในสถานะของตนเองภายในกิจการรวมถึงความก้าวหน้าของพนักงานด้วย

6. บุคคลทั่วไป (Other) ซึ่งเป็นผู้สนใจในข้อมูลทางการบัญชีอาจจะนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยหรือพัฒนาธุรกิจของตนเอง เช่น อาจารย์ นิสิต นักศึกษา หรือคู่แข่งทางการค้า

สถาบันที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการบัญชี

สถาบันวิชาชีพ คือหน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพ ให้มีความก้าวหน้า พัฒนาให้ทันตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป สถาบันที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพก็มีทั้งที่เป็นสถาบันในประเทศไทยและต่างประเทศ

สถาบันวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย

การบัญชีเป็นวิชาชีพหนึ่ง ส่วนมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกำกับดูแล และสนับสนุนการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพ หน่วยงานภายในประเทศ ได้แก่

1. สภาวิชาชีพการบัญชี (Federation of Accounting Professions) และได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ อนุญาตให้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “Federation of Accounting Professions under the Royal Patronage of His Majesty the King) มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี เกิดจากพระราชบัญญัติวิชาชีพการบัญชี พ.ศ. 2547 มีอำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับวิชาชีพ เช่น กำหนดมาตรฐานและจรรยาบรรณผู้ประกอบอาชีพ ขึ้นทะเบียน ออกใบอนุญาต เพิกถอน รับรองหลักสูตรบัญชีบัณฑิตของสถาบันการศึกษา ฯ

สภาวิชาชีพ เป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่รวบรวมงานจากคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย มีหน้าที่การทำงานค่อนข้างกว้าง

2. สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ มีหน้าที่กำกับดูแลและส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีให้สอดคล้องกับกฎหมาย

3. สำนักงานคณะกรรมการกำกับตลาดหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชีที่ตรวจสอบงบการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ออกประกาศและวางกฎเกณฑ์ทางการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

4. ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบต่อผู้สอบบัญชีที่ตรวจสอบงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

5. กรมสรรพากร เป็นหน่วยงานที่ตรวจสอบงบการเงินที่จัดทำตามบัญชีภาษีอากร โดยผ่านการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

สถาบันวิชาชีพในต่างประเทศ

จากการประกอบธุรกิจที่มีการขยายตัว สามารถดำเนินธุรกิจไปได้ทั่วโลกตามนิยามที่ว่าด้วยโลกไร้พรมแดนและการสนับสนุนการค้าในระหว่างประเทศ ทำให้ธุรกิจสามารถจัดตั้งสาขาได้ในประเทศต่าง ๆ หน่วยงานบัญชีในแต่ละประเทศจะต้องจัดทำบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีแต่ละประเทศซึ่งมาตรฐานของการบัญชีในประเทศที่เกี่ยวข้องก็จะต้องไม่มีข้อขัดแย้งกัน ดังนั้นวิชาชีพบัญชีในประเทศไทยก็จะต้องศึกษามาตรฐานการบัญชีของต่างประเทศและการเข้าไปเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพต่างประเทศด้วย องค์กรเหล่านี้ได้แก่

1. สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants : IFAC) มีหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพการบัญชีและการสอบบัญชีให้มีมาตรฐาน สอดคล้องกันซึ่งประเทศไทยก็เป็นสมาชิกด้วย

2. สหพันธ์นักบัญชีแห่งเอเชียและแปซิฟิก (Conference of Asian and Pacific Accountants :CAPA) เป็นสหพันธ์นักบัญชีของประเทศในแถบเอเชียและชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก เพื่อพัฒนาวิชาชีพการบัญชี ประเทศไทยเคยได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพจัดประชุมในปี พ.ศ. 2516

3. คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting standards Committee : IASC) สำนักงานตั้งอยู่ที่ประเทศอังกฤษ จัดทำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ กำหนดและเผยแพร่มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards : IAS) เพื่อให้การทำบัญชีสอดคล้องกันเป็นแนวทางเดียวกันทั่วโลก ประเทศไทยก็ได้นำมามาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เป็นแนวทางในการจัดทำมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย

รูปแบบของธุรกิจ

การทำบัญชีอาจจะทำตามมาตรฐานการบัญชีแบบเต็มรูปแบบ หรือบางส่วนอาจขึ้นอยู่กับรูปแบบของธุรกิจที่สามารถแบ่งได้ตามเกณฑ์เจ้าของกิจการ หรือเกณฑ์ตามกฎหมายได้ดังนี้

1. ธุรกิจเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)

มักจะเป็นกิจการขนาดเล็กมีเจ้าของเพียงคนเดียว บุคคลที่เป็นเจ้าของและกิจการมีสถานะเป็นบุคคลคนเดียวโดยรับผิดชอบในหนี้สินไม่จำกัดจำนวน อาจจ้างพนักงานมาช่วยในฐานะผู้ช่วย ข้อดีของการประกอบธุรกิจเจ้าของคนเดียวคือสามารถตัดสินใจได้รวดเร็ว ไม่มีขั้นตอนมากมาย แต่อาจจะมีข้อเสียคือเงินทุนจำกัด หรือขาดการปรึกษาหารือเมื่อเกิดปัญหาในการบริหารกิจการ

2. ห้างหุ้นส่วน (Partnership)

บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเป็นเจ้าของโดยตกลงร่วมลงทุน ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนอาจร่วมกันบริหารงานหรือมอบหมายให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้บริหารหรือดำเนินงานก็ได้ ห้างหุ้นส่วนสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ (Unlimited Partnership) คือห้างหุ้นส่วนที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนไม่จำกัดจำนวน ความรับผิดชอบหรือร่วมกันรับผิดชอบในหนี้สินทั้งหมด ห้างหุ้นส่วนสามัญจะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก็ได้เรียกว่าห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือไม่จดทะเบียนอยู่ในฐานะที่เรียกว่าคณะบุคคลก็ได้เรียกว่าห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียน

2.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership) ห้างหุ้นส่วนประเภทนี้แบ่งผู้เป็นหุ้นส่วนออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.2.1 หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบในหนี้สินของห้างหุ้นส่วน ไม่เกินจำนวนเงินที่ตนนำมาลงทุนในห้างหุ้นส่วนนั้น หุ้นส่วนประเภทนี้ไม่สามารถบริหารงานในห้างหุ้นส่วนได้

2.2.2 หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในหนี้สินของห้างหุ้นส่วน เงินลงทุนอาจจะอยู่ในรูปของสินทรัพย์ แรงงาน ก็ได้ ห้างหุ้นส่วนจำกัดจะต้องมีหุ้นส่วนประเภทนี้อยู่อย่างน้อย 1 คน และห้างหุ้นส่วนจำกัดจะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

3. บริษัทจำกัด (Corporation or Company Limited)

คือการประกอบกิจการที่แบ่งทุนออกเป็นหุ้น แต่ละหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน ผู้ลงทุนซื้อหุ้นเรียกว่า “ผู้ถือหุ้น” มีฐานะเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ถือหุ้นจะแต่งตั้งคณะกรรมการเข้ามาบริหารงานแทน และผู้ถือหุ้นจะรับผิดชอบในหนี้สินของบริษัทจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ยังส่งใช้ไม่ครบตามมูลค่าหุ้นที่ตนถืออยู่ บริษัทจำกัดจะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและผู้ถือหุ้นจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในรูป “เงินปันผล” และบริษัทจำกัดสามารถแบ่งตามจำนวนผู้ถือหุ้นได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 บริษัทเอกชนจำกัด (Private Company) คือบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 3 คน แต่ไม่ถึง 100 คน

3.2 บริษัทมหาชนจำกัด (Public Company) คือบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มีผู้ถือหุ้น 100 คนขึ้นไป มักเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

กฎหมายเกี่ยวกับการบัญชีของประเทศไทย ได้มีตั้งแต่ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 ปี พ.ศ. 2505 ได้ใช้มาเป็นเวลานาน จากการพัฒนาของวิชาชีพบัญชี มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ คือ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 เพื่อให้การประกอบอาชีพการบัญชีได้มีการพัฒนาไปตามสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของธุรกิจไว้ 2 ฝ่าย คือ

1. ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี
2. ผู้ทำบัญชี

1. ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี จะต้องจัดให้มีการทำบัญชี โดยจะต้องควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามรายละเอียด หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด หมายถึง ธุรกิจที่ประกอบกิจการในประเทศไทย

2. ผู้ทำบัญชี หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ไม่ว่าจะทำในฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดบัญชีหรือไม่ก็ตาม คือ

กรณีที่เป็นพนักงานของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี เช่น ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี, สมุห์บัญชี, หัวหน้าแผนกบัญชี เป็นต้น

กรณีเป็นสำนักงานบริการรับทำบัญชี เช่น หัวหน้าสำนักงาน, ผู้เป็นหุ้นส่วนโดยรับผิดชอบการให้บริการรับทำบัญชี เป็นต้น

กรณีเป็นผู้รับจ้างทำบัญชีอิสระ คือผู้ประกอบการวิชาชีพอิสระ ซึ่งถ้ารับบัญชีเกินกว่า 100 ราย จะต้องจัดให้มี “ผู้ช่วยผู้ทำบัญชี” โดยมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ทำบัญชีจำนวน 1 คน ทุก ๆ 100 ราย และจะต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นผู้ทำบัญชีตามกฎหมาย หรือถ้ากรณีเกิน 100 รายแรก เศษของ 100 ถ้าเกินกว่า 50 ให้นับเป็น 100

ចម្លងនៃបេឡេអ៊ូអ្នករៀនសិក្សាបេឡេ កម្ពុជា ក្រុមការងារបេឡេអ៊ូស្ថិតនៅក្នុងបេឡេអ៊ូអ្នករៀនសិក្សា កម្ពុជា
 ចម្លងបេឡេអ៊ូអ្នករៀនសិក្សា កម្ពុជា បេឡេអ៊ូអ្នករៀនសិក្សា កម្ពុជា បេឡេអ៊ូអ្នករៀនសិក្សា កម្ពុជា
 បេឡេអ៊ូអ្នករៀនសិក្សា កម្ពុជា បេឡេអ៊ូអ្នករៀនសិក្សា កម្ពុជា បេឡេអ៊ូអ្នករៀនសិក្សា កម្ពុជា
 បេឡេអ៊ូអ្នករៀនសិក្សា កម្ពុជា បេឡេអ៊ូអ្នករៀនសិក្សា កម្ពុជា បេឡេអ៊ូអ្នករៀនសិក្សា កម្ពុជា

កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

[illegible]

អំពីក្រុមប្រឹក្សាភិបាលក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច

ឆ្នាំ១៣៧២

6. ในผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และโรคไต ควรระวังการรับประทานยาควบคู่กัน เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดปฏิกิริยาระหว่างยา

ស្នូលក្នុងបេក្ខនៃ២៤ក្រុង២

[illegible]

ក្រុមហ៊ុនប្រកបរបរ

4. แผนงานทางด้านการฝึกอบรมผู้ให้บริการแสดงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ក្នុងចំណោមប្រភេទនេះ គេបានរកឃើញមានប្រភេទដូចខាងក្រោម៖

3. แผนงานส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ឆ្នាំ២០២២ លើកទី១ អំពីការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធបណ្តាញសេរីសេរី

[illegible]

2. แผนงานทางด้านการพัฒนาระบบการบริการสุขภาพในสถานประกอบการ

ក្រុងច្បារក្រវែង ខេត្តកំពង់ចាម ថ្ងៃទី២២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២

[illegible]

၈၆၆

[illegible]

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๖๒

កម្មវិធីប្រកួតប្រជែងស្វ័យប្រវត្តិស្រីក្រសួងស្រូវស្រែ រដ្ឋបាលស្រុកស្រែចម្ការ ខេត្តកំពង់ចាម ឆ្នាំទី២០២២

အမျိုးအနွယ် (Accounting Framework)

รับผิดชอบค่าใช้จ่ายสินทรัพย์หรือให้บริการ และส่วนของเจ้าของคือ กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์เมื่อหัก
ลดด้วยหนี้สินออกแล้ว

ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกิจการคือผลการประกอบการในช่วงเวลาหนึ่ง ความ
เป็นไปได้ในการประกอบธุรกิจว่าธุรกิจสามารถจะดำเนินต่อไปหรือไม่โดยไม่ต้องระดมทุนหรือ
กู้ยืม

การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน เป็นการวิเคราะห์ผลกระทบของกระแสเงินสดของกิจการซึ่งมี
เงินสดรับและจ่ายจากกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการเช่น กิจกรรมการดำเนินงาน กิจกรรมการลงทุนและ
กิจกรรมการจัดหาเงิน

ผู้ใช้งบการเงินอาจมีความต้องการข้อมูลแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ผู้ลงทุน ลูกจ้าง ผู้ให้กู้
ผู้ขายสินค้าและเจ้าหนี้อื่น ลูกค้า รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอื่น

ข้อสมมติในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

การจัดทำงบการเงินต้องจัดทำขึ้นภายใต้ข้อสมมติ 2 ประการ คือ

1. เกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) เป็นวิธีการบัญชีที่ใช้การรับรู้รายได้ที่พึงได้รับโดยไม่
พิจารณาถึงเงินสดที่ได้รับ และเช่นเดียวกันที่ค่าใช้จ่ายที่พึงจ่าย โดยไม่ได้พิจารณาว่าจ่ายด้วยเงินสด
หรือไม่ แต่จะพิจารณารับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในงวดบัญชีเดียวกันเพื่อแสดงผลการ
ดำเนินงานของกิจการ

2. การดำเนินงานต่อเนื่อง (Going Concern) เป็นการถือว่ากิจการจะดำเนินธุรกิจต่อไป ไม่
มุ่งหวังว่าจะเลิกกิจการ หรือลดขนาดของกิจการลงอย่างมีนัยสำคัญ ข้อสมมติข้อนี้มีความสำคัญใน
ด้านการแสดงค่าของสินทรัพย์ต่าง ๆ เนื่องจากการแสดงค่าของสินทรัพย์เมื่อเลิกกิจการ จะต้องแสดง
ตามมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับโดยหักค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการขายสินทรัพย์นั้น ๆ ในขณะที่ถ้ากิจการยัง
ดำเนินงานต่อเนื่อง ราคาสินทรัพย์ที่แสดงในงบการเงินจะแสดงในราคาตามบัญชี

ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน

งบการเงินที่ถูกต้องและยุติธรรมหรือถูกต้องตามที่ควร จะทำให้งบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้
ใช้งบการเงิน ลักษณะคุณภาพของงบการเงินตามแม่บทการบัญชี มี 4 ประการ คือ

1. ความเข้าใจได้ (Understandability) หมายถึงข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้
ทันทีที่ใช้ข้อมูลในงบการเงิน แต่อย่างไรก็ตามแม่บทการบัญชีมีข้อสมมติว่า ผู้ใช้งบการเงินต้องมี

ความรู้ตามควรเกี่ยวกับธุรกิจ กิจกรรมเชิงเศรษฐกิจและการบัญชี รวมทั้งมีความตั้งใจตามควรที่จะศึกษาข้อมูลดังกล่าว ถึงแม้ว่าจะมีความสลับซับซ้อนก็ตาม

2. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) หมายถึง ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบันและอนาคต

3. ความเชื่อถือได้ (Reliability) หมายถึง ข้อมูลต้องปราศจากความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญ และความลำเอียง ที่ทำให้ข้อมูลไม่ตรงกับความจริงทั้งที่เจตนาจงใจกระทำหรือไม่เจตนาจงใจ ทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเชื่อถือได้ว่าข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูล โดยมีลักษณะเชิงคุณภาพรองของความเชื่อถือได้ 5 ประการ คือ

3.1 การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation) หมายถึง การแสดงรายการหรือเหตุการณ์ทางการเงินบัญชี โดยข้อมูลได้แสดงอย่างเที่ยงธรรมน่าเชื่อถือตรงตามความเป็นจริงที่ต้องการให้แสดง เช่น กิจการควรรับรู้รายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายทันทีไม่ใช่รับรู้เป็นสินทรัพย์

3.2 เนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ (Substance Over Form) หมายถึง ข้อมูลทางการเงินบัญชีต้องบันทึกและแสดงตามเนื้อหาและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจ โดยมีให้คำนึงถึงรูปแบบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียวนั้น เช่น การซื้อสินทรัพย์เป็นเงินเชื่อ ซึ่งถึงแม้จะยังไม่ได้ชำระเงินแต่ในขณะเดียวกัน ผู้ซื้อมีความตั้งใจจะซื้อและได้รับมอบสินทรัพย์นั้นแล้ว ก็จะต้องบันทึกสินทรัพย์นั้นเป็นเป็นของผู้ซื้อ ถึงแม้ว่าจะยังไม่สามารถรับรู้เป็นสินทรัพย์ของตนเองตามกฎหมายได้ก็ตาม

3.3 ความเป็นกลาง (Neutrality) หมายถึง ข้อมูลในงบการเงินต้องปราศจากความลำเอียงและแสดงโดยไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจตามที่ผู้จัดทำงบการเงินกำหนดไว้ หรือเกิดความเข้าใจผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง

3.4 ความระมัดระวัง (Prudence) หมายถึง ข้อมูลในงบการเงินจะต้องไม่ประมาณ โดยทำให้สินทรัพย์หรือรายได้สูงเกินไป หรือไม่ทำให้หนี้สินหรือค่าใช้จ่ายต่ำไป

3.5 ความครบถ้วน (Completeness) หมายถึง ข้อมูลต้องจัดทำครบถ้วนตามที่ควรจะเป็น หากข้อมูลนั้นมีนัยสำคัญและต้นทุนในการจัดทำไม่สูงกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ

4. การเปรียบเทียบกันได้ (Comparability) หมายถึง ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินของกิจการในรอบระยะเวลาเดียวกัน หรือระหว่างกิจการ ดังนั้น การวัดมูลค่าและการแสดงผลการกระทบทางการเงินของรายการและเหตุการณ์จะต้องปฏิบัติโดยยึดหลักความสม่ำเสมอ

องค์ประกอบของงบการเงิน

หมายถึงประเภทของรายการและเหตุการณ์ทางการเงินที่แสดงไว้ในงบการเงินตามลักษณะเชิงเศรษฐกิจของรายการและเหตุการณ์นั้น ๆ

แม้บทการบัญชีได้คำนียามองค์ประกอบของงบการเงิน ที่แสดงฐานะการเงินของกิจการ คือ งบแสดงฐานะการเงิน ดังนี้

1. สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต หมายถึง ศักยภาพของสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดกระแสเงินสด และรายการเทียบเท่าเงินสดให้แก่กิจการทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น เงินสด ลูกหนี้ สินค้าคงเหลือ เป็นต้น
2. หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ภาระผูกพันนั้นเกิดขึ้นแล้วในอดีต ซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจโดยการส่งมอบสินทรัพย์หรือให้บริการ เช่น เจ้าหนี้การค้า เจ้าหนี้เงินกู้ยืม
3. ส่วนของเจ้าของ หมายถึง ส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว

การแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน จะต้องแยกแสดงเป็นสินทรัพย์และหนี้สินเป็นหมุนเวียนและไม่หมุนเวียน โดยดูจากสภาพคล่อง ของแต่ละรายการ

“หมุนเวียน” ดูจากรายการนั้น ๆ กิจการจะได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์ภายใน 1 รอบระยะเวลาบัญชี คือ 12 เดือนหรือ 1 ปี หรือ 1 รอบระยะเวลาดำเนินงานตามปกติของกิจการ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนจากรัตถุดิบหรือสินค้าที่ซื้อมาจนกระทั่งได้รับเงินจากการขายสินค้าชนิดนั้น ๆ

และคำนียามองค์ประกอบของงบการเงินที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการ คือ งบกำไรขาดทุน คือในส่วนรายได้และค่าใช้จ่าย ดังนี้

4. รายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตในรูปกระแสเงินสด หรือ การเพิ่มค่าของสินทรัพย์ทำให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้นทั้งนี้ไม่รวมถึงการเพิ่มจากการลงทุนของเจ้าของ ดังนั้นรายได้ของกิจการที่มาจากการดำเนินงาน เช่น รายได้ค่าบริการ ค่าขาย รวมทั้งผลกำไรที่เกิดจากรายการบางประเภท เช่น กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์

5. ค่าใช้จ่าย หมายถึง การลดลงของสินทรัพย์หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน ซึ่งมีผลทำให้ส่วนของเจ้าของลดลง แต่ไม่รวมถึงการถอนทุนหรือการแบ่งผลกำไรขาดทุนให้กับส่วนของเจ้าของ ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดำเนินกิจการ เช่น ต้นทุนสินค้าที่ขาย เงินเดือน ค่าเช่า รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการกู้ยืมเงิน คือ ดอกเบี้ยจ่าย

การรับรู้รายการ

หมายถึง การรวมรายการค่าที่เกิดขึ้นเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงบแสดงฐานะการเงิน หรืองบกำไรขาดทุน หากรายการนั้นเป็นไปตามคำนียามขององค์ประกอบของงบการเงิน และเข้าเงื่อนไขต่อไปนี้

1. มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตของรายการดังกล่าวจะเข้าหรือออกจากกิจการ
2. รายการดังกล่าวมีราคาทุนหรือมูลค่าที่สามารถวัดค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ หลักเกณฑ์นี้อาจจะยึดหลักการประมาณอย่างสมเหตุสมผล สำหรับมูลค่าที่เกิดขึ้น

การวัดมูลค่าองค์ประกอบของงบการเงิน

การวัดมูลค่า คือ การกำหนดจำนวนที่เป็นตัวเงินเพื่อรับรู้องค์ประกอบของงบการเงินในงบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน การใช้การวัดมูลค่าจะแสดงในงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชี ตัวอย่างเช่น สินค้าคงเหลือ จะแสดงด้วยราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่าเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดมูลค่ามีดังนี้

1. ราคาทุนเดิม (Historical Cost) หมายถึง การบันทึกสินทรัพย์ด้วยจำนวนเงินหรือรายการเทียบเท่าจำนวนเงินที่จ่ายไปหรือคาดว่าจะต้องจ่ายด้วยมูลค่ายุติธรรม หรือเป็นราคาที่ตกลงแลกเปลี่ยน หนี้สินจะบันทึกด้วยจำนวนเงินที่ได้รับจากการก่อหนี้ผูกพันหรือบันทึกด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่คาดว่าจะต้องจ่ายเพื่อชำระหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานปกติ
2. ราคาทุนปัจจุบัน (Current Cost) หมายถึง การราคาเทียบเท่าเงินสดที่จะต้องจ่ายในปัจจุบันเพื่อให้ได้สินทรัพย์มาในชนิดเดียวกัน หรือการชำระหนี้สินในขณะนั้น
3. มูลค่าที่จะได้รับ (Realizable Value) หมายถึง มูลค่าที่กิจการได้รับหากกิจการขายสินทรัพย์โดยกิจการไม่ได้ถูกบังคับขาย เป็นการเกิดจากการดำเนินงานตามปกติ
4. มูลค่าปัจจุบัน (Present Value) หมายถึง มูลค่าของกระแสเงินสดในอนาคตที่คาดว่าจะได้รับหรือจ่ายภายใต้การดำเนินงานตามปกติที่คิดลดด้วยอัตราส่วนลดที่เหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับทุนและการรักษาระดับทุน

แนวคิดเกี่ยวกับทุนตามแม่บทการบัญชีสามารถแบ่งได้เป็น 2 แนว คือ

1. ทุนทางการเงิน เป็นแนวคิดที่ใช้เงินเป็นหน่วยวัด โดยอาจจะเป็นตัวเงินหรืออาจจะใช้อำนาจซื้อ ถ้าอะไรเกิดขึ้นเมื่อจำนวนเงินที่เป็นตัวเงินของสินทรัพย์เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีสูงตอนเริ่มรอบระยะเวลาบัญชี โดยไม่รวมรายการที่เกิดขึ้นระหว่างกิจการกับส่วนของเจ้าของ เช่น การเพิ่มทุน การจ่ายเงินปันผล
2. ทุนทางการผลิต เป็นแนวคิดที่วัดในรูปกำลังการผลิตหรือจำนวนการผลิต ถ้าอะไรจะเกิดเมื่อมีกำลังการผลิตที่กิจการสามารถใช้ในการผลิตจริงเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีสูงกว่ากำลังการผลิตตอนเริ่มรอบระยะเวลาบัญชี โดยไม่รวมการแบ่งส่วนทุนให้เจ้าของหรือทุนที่รับเพิ่มจากเจ้าของ

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547

วิชาชีพการบัญชีเป็นวิชาชีพอิสระวิชาชีพหนึ่ง แต่จากเดิมมีกฎหมายเกี่ยวกับการบัญชีที่ใช้อยู่เป็นกฎหมายที่นำมาใช้นานมาแล้ว และมีหลายหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลอย่างเช่น สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมสรรพากร แต่เพื่อให้เกิดหน่วยงานเดียวที่สามารถดูแล และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในวิชาชีพ ภาครัฐจึงมอบให้ภาคเอกชนดูแลกันเองในวิชาชีพ จึงเกิด “สภาวิชาชีพบัญชี” ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี ปี พ.ศ. 2547 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ผลบังคับใช้ในวันถัดไปคือ วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2547 มีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่กำกับดูแลงานวิชาชีพบัญชีทั้งในด้านการศึกษาของวิชาชีพบัญชี การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชี โดยมีคณะกรรมการแต่ละด้าน ดังนี้

คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีของแต่ละด้าน

1. ด้านการทำบัญชี
2. ด้านการสอบบัญชี
3. ด้านการบัญชีบริหาร
4. ด้านการวางระบบบัญชี
5. ด้านการบัญชีภาษีอากร
6. ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษา

จากพระราชบัญญัติการบัญชี ได้ให้คำนิยามศัพท์ของวิชาชีพบัญชีหมายถึง “วิชาชีพในด้านการทำบัญชี การสอบบัญชี การบัญชีบริหาร การวางระบบบัญชี การบัญชีภาษีอากร การศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี และด้านอื่นที่กำหนดโดยกฎกระทรวง “

สรุป

ความหมายของการบัญชีคือ คือการเก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูล การจำแนกข้อมูล และการสรุปผลออกมาในรูปของงบการเงิน วัตถุประสงค์ของการบัญชีมีมานานตั้งแต่สมัยอียิปต์ เพื่อบันทึกสินทรัพย์และได้รับการพัฒนาเพื่อให้ข้อมูลทางบัญชีได้รับความเชื่อถือจากกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ทั้งกลุ่มผู้บริหาร ผู้ลงทุน พนักงานในกิจการ ตลอดจนผู้ที่สนใจด้านวิเคราะห์วิจัย ผู้ที่จบการศึกษาด้านการบัญชี สามารถประกอบอาชีพได้หลายด้าน เช่น การประกอบอาชีพอิสระโดยรับจ้างทำงานด้านบัญชี หรือด้านการสอบบัญชี การบัญชีจะให้ประโยชน์กับกลุ่มคนผู้ใช้ข้อมูล คือผู้ลงทุน เจ้าหนี้ เจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น หน่วยงานราชการต่าง ๆ พนักงานของกิจการ ตลอดจนบุคคลที่สนใจในการศึกษาวิจัยข้อมูลทางการบัญชี

จากการที่ข้อมูลทางการบัญชีมีผลต่อเศรษฐกิจ เช่นในกรณีการคำนวณภาษีจากผลกำไรของกิจการ ทำให้ต้องมีหน่วยงานเข้ามากำกับดูแลและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในวิชาชีพ หน่วยงานมีทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในปัจจุบันคือสภาวิชาชีพบัญชี และมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และ พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 นอกจากนี้มาตรฐานการบัญชีที่นักบัญชีทั้งหลายต้องยึดถือปฏิบัติ

แบบฝึกหัด

1. จงอธิบายความหมายของการบัญชี
2. จงอธิบายข้อแตกต่างระหว่างบัญชีการเงินและบัญชีบริหาร
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการบัญชีที่สำคัญของประเทศไทยมีหน่วยงานใดบ้าง
4. รูปแบบของการดำเนินธุรกิจ มีกี่รูปแบบ อะไรบ้าง
5. จงอธิบายถึงหน้าที่ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชี
6. จงอธิบายหลักเกณฑ์การวัดมูลค่าองค์ประกอบของงบการเงิน
7. จงค้นคว้าและให้ความหมายของคำบางคำจากแม่บทการบัญชี
 - 7.1 วัดดูประสงค์ของแม่บทการบัญชี
 - 7.2 ข้อสมมติในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน
 - 7.3 หลักเกณฑ์ในการรับรู้รายการ
 - 7.4 ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน
8. จงอธิบายแนวความคิดเกี่ยวกับทุนประอาบแล้วก็แนว
9. สภาวิชาชีพบัญชีออกตามพระราชบัญญัติฉบับใด
10. ในแต่ละหน่วยงาน “ผู้ทำบัญชี” หมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งใด